

एकिकृत बाली पात्रो - मेवा खेती (Integrated Crop Calendar-Papaya)

महिना	वैशाख				जेष्ठ				अषाढ				श्रावण				भाद्र				असोज				कर्तिक				मंसिर				पौष				माघ				फाल्गुन				चैत्र			
हप्ता	१	२	३	४	१	२	३	४	१	२	३	४	१	२	३	४	१	२	३	४	१	२	३	४	१	२	३	४	१	२	३	४	१	२	३	४	१	२	३	४	१	२	३	४				
मौसम																																																

रोपनलाई तैयार भएको विरुवा

नर्सरी

मेवाको बगैँचा

फल लागेको बोट

पाकन थालेको फल

टिपिएको पाकेको फल

हावापानी : मेवा उष्णप्रदेशिय गर्मी हावापानी रुचाउने बाली हो । नेपालको तराई देखि ८०० मिटरसम्मको उँचाईमा यसको खेती गर्न सकिन्छ ।

माटो : पि.एच. ६ देखि ७ सम्म भएको, पानी नजम्ने, गहीरो र प्रशस्त प्राङ्गारिक पदार्थ भएको दोमट माटो उत्तम मानिन्छ ।

जातहरु : रेड लेडी, फार्म सेलेक्सन १ र पुसा ड्वार्फ ।

विरुवा उत्पादन : एक रोपनी जमिनको लागि २० देखि २५ ग्राम वीउको आवश्यकता पर्दछ । नर्सरी ब्याडमा भन्दा प्लास्टिक थैलामा विरुवा उत्पादन गर्न उपयुक्त हुन्छ ।

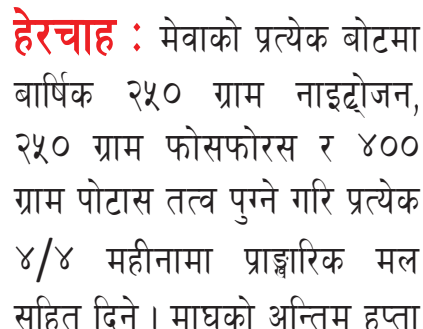
जग्गाको तयारी : जग्गालाई राम्ररी जोतेर भारपात हटाउने तथा पानीको निकासको आवश्यक व्यवस्था मिलाउने ।

विरुवा रोपाई : नेपालमा सिफारिस गरिएका जातहरु १.९ X १.९ मिटरको दुरीमा विरुवा लगाउने । दुई फिटको लम्बाइ, चौडाइ र गहिराई हुने गरि खाडल खनेर १५ किलोग्राम कुहेको गोबर मल माटोमा मिलाएर खाल्डोको माथी भागमा राखेर राम्ररी थिच्ने । एक महिना पछि खाल्डोको विचमा पर्ने गरि विरुवा राप्ने र सो विरुवा रोप्नु भन्दा एक हप्ता पहिले नै प्रति खाडल २ किलोग्राम राम्ररी कुहेको गोबर मल र ५० ग्राम डि.ए.पि. मल माटोमा मिसाई हाल्नु पर्दछ ।

र ५० ग्राम डि.ए.पि. मल माटोमा मिसाई हाल्नु पर्दछ ।

मल, सिंचाई र बगैँचाको हेरचाह : मेवाको प्रत्येक बोटमा वार्षिक २५० ग्राम नाइट्रोजन, २५० ग्राम फोस्फोरस र ४०० ग्राम पोट्यास तत्व पुग्ने गरि प्रत्येक ४/४ महीनामा प्राङ्गारिक मल सहित दिने । माघको अन्तिम हप्ता देखि फाल्गुनको पहिलो हप्ता भित्र प्रति बोट १५ किलोग्रामका दरले गोबर मल हाली सिंचाई गर्ने तर मौसम सुख्खा भएको अवस्थामा मंसिर र जेष्ठ महीनामा सिंचाई गर्ने । प्रत्येक १० पोथी विरुवाको लागि १ भाले विरुवा राख्नु पर्छ ।

लिटर पानीमा मिसाएर छर्नु पर्छ ।

(२) फलको औँसा : नियन्त्रण गर्न नुभान वन मालाथियन २ मिलिग्राम तथा चिनी १० मिलिग्राम प्रति लिटर पानीमा मिसाई हरेक १५/१५ दिनको फरकमा छर्नु पर्छ ।

(३) मिलिबग : नियन्त्रण गर्न मालाथियन २ मिलिलिटर प्रति लिटर पानीमा मिसाई छर्नु पर्दछ ।

(३) लाही किरा : नियन्त्रण गर्न नुभान वा मालाथियन २ मिलिग्राम प्रति लिटर पानीमा मिसाई छर्ने ।

रोग व्यवस्थापन :

(१) बेर्ना कृहीने रोग :

व्यवस्थापन गर्न माटोलाई २ प्रतिशतको फरमालिनले उपचार गर्ने ।

प्रति बोट १५ किलोग्रामका दरले गोबर मल हाली सिंचाई गर्ने तर मौसम सुख्खा भएको अवस्थामा मंसिर र जेष्ठ महीनामा सिंचाई गर्ने । प्रत्येक १० पोथी विरुवाको लागि १ भाले विरुवा राख्नु पर्छ ।

किरा व्यवस्थापन :

(१) रातो सुलसुले किरा :

यसको नियन्त्रण गर्न केल्वान वा सल्फर २ मिलिग्राम प्रति

(२) फेद कृहीने रोग : नियन्त्रणका लागि १ प्रतिशतको बोर्डोमिक्सचर घोलले बोटको फेदको वरिपरि उपचार गर्ने र फेदमा बोर्डोपेष्ट लगाउने ।

(३) खराने रोग : नियन्त्रणका लागि सल्फेक्स वा इन्साफ जस्ता सल्फरयुक्त विषादी २ ग्राम प्रति लिटर पानीमा मिसाई छर्नु पर्दछ ।

(४) गोलो थोप्ले रोग : देखासाथ बोट उखेलर नष्ट गर्नुका साथै नुभान १ मि.लि. प्रति लिटर पानीमा वा मालाथियन २ मि.लि. प्रति लिटर पानीमा मिसाई लाही किरालाई उपचार गर्ने ।

(५) जराको जुका : नियन्त्रणको लागि निमको पिना ५० ग्राम प्रति बोटका दरले प्रत्येकको फेदकोमाटोमा प्रयोग गर्नु पर्छ ।

फल टिपाई र भण्डारण :

मेवाको बोक्राको रङ्ग हल्का हरियो भई फलको टुप्पो पहेंलो भएमा टिप्न लायक हुन्छ । प्याकिङ्ग गर्दा प्रत्येक फललाई कागजले बेरेर क्रेट, टोकरी वा डोकोमा साईज अनुसार हार मिलाएर राख्नु पर्छ र हुवानी गर्दा एक आपसमा ठोकिई चोट लाग्नबाट बचाउन टिमिक हुने गरि प्याकिङ्ग गर्नु पर्छ ।

सन्दर्भ सामाग्री :

1. द्वैमासिक कृषि, वर्ष २०४९, अंक ६, २०६९ फाल्गुन - चैत्र, कृषि सुचना तथा संचार केन्द्र, कृषि विकास मन्त्रालय ।
2. हाम्रो सम्पदा राष्ट्रिय मासिक, भाग १५, अंक ४, भाद्र २०७२ ।
3. नेपालमा मेवा खेती प्रतिवेदन, राष्ट्रिय कृषि अनुसन्धान तथा विकास कोष, पाना नं. २९६/२००४-०५ ।